

Parsha Plug: Parshat Vayeira

Bereshit 17:17 (Parshat Lech Lecha)	בראשית יז:יז
<p>17 Then Abraham fell upon his face, and laughed, and said in his heart: 'Will a child be born to he who is a hundred years old? And will Sarah, who is ninety years old, give birth?'</p>	<p>יז וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל-פָּנָיו, וַיִּצְחַק; וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ, הֲלֵבֶן מֵאָה-שָׁנָה יִנָּלֵד, וְאִם-שָׂרָה, הֲבֵת-תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד.</p>

Meforshim for Bereshit 17:17	מפרשים על בראשית יז:יז
<p>Rashi: And Abraham fell on his face and rejoiced: Heb. וַיִּצְחַק. Onkelos renders this as an expression of joy, וַיִּחַד, "and he rejoiced," but the one [וַיִּצְחַק] in the case of Sarah (below 18:12) [he renders] as an expression of laughter. You learn that Abraham believed and rejoiced, but Sarah did not believe and ridiculed, and for this reason, the Holy One, blessed be He, was angry with Sarah, but was not angry with Abraham.</p> <p>Ramban: And laughed:...In my opinion the intention of this language is that anyone who sees a wonderful matter for the good of a person rejoices until his mouth fills with laughter, and this is as Sarah said (21:6) 'God has made joy for me; whoever hears will rejoice over me'.</p>	<p>רש"י: ויפל אברהם על פניו ויצחק: זה תירגם אנקלוס וחדו, לשון שמחה, ושל שרה לשון מחוך. למדת שאברהם האמין ושמח, ושרה לא האמינה ולגלגה. וזהו שהקפיד הקב"ה על שרה ולא הקפיד על אברהם:</p> <p>רמב"ן: וייצחק: ולפי דעתי שהכונה בלשון הזה, כי כל רואה ענין נפלא באדם לטוב לו ישמח עד ימלא שחוק פיו, והוא מה שאמרה שרה (כ"א:ו) 'צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי'.</p>

Bereshit 18:10-15	בראשית יח:י-טו
<p>10 And he (the angel/visitor) said, "I will surely return to you at this time next year, and behold, your wife Sarah will have a son." And Sarah heard from the entrance of the tent, and it was behind him. 11 Now Abraham and Sarah were old, coming on in years; Sarah had ceased to have the way of the women. 12 And Sarah laughed within herself, saying, "After I have become worn out, will I have smooth flesh? And also, my master is old." 13 And the Lord said to Abraham, "Why did Sarah laugh, saying, 'Is it really true that I will give birth, although I am old?'" 14 Is anything hidden from the Lord? At the appointed time, I will return to you, at this time next year and Sarah will have a son." 15 And Sarah denied, saying, "I did not laugh," because she was afraid. And He said, "No, but you laughed."</p>	<p>י וַיֹּאמֶר, שׁוּב אֶשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת תְּהִי, וְהָיָה-בֶן, לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ; וְשָׂרָה שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֹהֶל, וְהוּא אַחֲרָיו. יא וַאֲבִרְהֵם וְשָׂרָה זָקְנִים, בָּאִים בַּיָּמִים; תְּדַל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה, אֶרְחַ כְּנָשִׁים. יב וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר: אַחֲרַי בִּלְתִּי הִיְתָה-לִּי עַדְנָה, וְאֲדַנִּי זָקֵן. יג וַיֹּאמֶר ה', אֶל-אַבְרָהָם: לָמָּה זֶה צִחְקָה שָׂרָה לֵאמֹר, הֲאֵף אֲמַנָּם אֵלֶּךְ--וְאֲנִי זָקְנָתִי. יד הֲיִפְלֵא מִי, דְּבָר; לְמוֹעֵד אֶשׁוּב אֵלֶיךָ, כְּעֵת תְּהִי--וּלְשָׂרָה בֶן. טו וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צִחְקָתִי, כִּי יִרְאָה; וַיֹּאמֶר לֹא, כִּי צִחְקָתִי.</p>

Meforshim for Bereshit 18:10-15	מפרשים על בראשית יח:טו
<p>Chizkuni: And Sarah laughed: She did not believe like Avraham for Avraham was informed from the mouth of HaKadosh Baruch Hu [that Sarah would conceive], and thus he believed. But Sarah only heard this from the mouth of angels, and she thought that they were people.</p> <p>Radak: Saying: She thought this in her heart. Even though she did not laugh out loud because of modesty and principles, she did so within...But the angel knew that she laughed [inside] and told Avraham.</p> <p>Malbim: And Sarah laughed: Because of this [promise] Sarah laughed and rejoiced very much saying, 'After I have become worn out, will I have smooth flesh?', for she had already heard from Avraham that God promised that she would give birth to a son and He changed her name to Sarah, so she certainly believed the word of God, only that until now she had not had a veset [consistent menstruation].</p> <p>Ramban: And Sarah denied saying: I wonder about the righteous prophetess, how did she deny that which God had said to the prophet, and also why did she not believe the words of the angel of God?...Now Avraham said to her 'Why did you laugh? Is anything too hard for the Eternal?' He did not explain to her that God had revealed her secret to him. And she, because of Avraham's fear of God, denied it for she thought that Avraham had said so through recognition of the expressions on her face or because she had kept quiet and gave no expression of praise and thanksgiving or joy. And he said to her, 'No, but you did laugh'. Then she understood that it was told to him in a prophecy, and so she remained quiet and did not answer a word.</p> <p>Masechet Bava Metzia 87a: After I have waxed old, I have had youth: Rav Chisda said: After the flesh is worn and the wrinkles have multiplied, the flesh was rejuvenated, the wrinkles were smoothed out, and beauty returned to its place. It is written, 'And my lord is old' but it is also written, 'I am old', for HaKadosh Baruch Hu did not convey what she said. A Tannaitic teaching from the house of Rebbe Yishmael: Great is peace, for even HaKadosh Baruch Hu made a variation for its sake, as it is said, 'Sarah laughed within herself [saying] <i>my husband</i> is old', but it is also written 'God said to Avraham, [she said] <i>I am old</i>'.</p> <p>Bereshit Rabba 48:20: Then Sarah denied, saying, 'I did not laugh': Rebbe Yehudah ben Rebbe Simon said: The Holy One, blessed be He, never needed to converse with a woman save with that righteous woman [Sarah], and that too was through a particular cause. Rebbe Abba bar Kahana said in Rebbe Idi</p>	<p>חזקוני: ותצחק שרה: ולא האמינה כמו אברהם לפי שאברהם עמד לו מפי הקדוש ברוך הוא ולכן האמין אבל שרה לא שמעה אלא מפי המלאכים והיא היתה סבורה שבני אדם הם.</p> <p>רד"ק: לאמר: חשבה בלבה לאמר זה הענין. ואף על פי שלא צחקה בפיה מפני הצניעות והמוסר אלא בקרבה...והמלאך ידע כי צחקה ואמר לאברהם:</p> <p>מלבי"ם: ותצחק שרה: עי"כ צחקה שרה ושמחה מאד לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה, כי כבר שמעה מפי אברהם שהבטיח ה' שתלד בן וששנה שמה להקרא שרה, ובודאי האמינה לדברי ה', רק שבאשר עד עתה לא היה לה וסת.</p> <p>רמב"ן: ותכחש שרה לאמר: אני תמה בנביאה הצדקת איך תכחש באשר אמר השם לנביא, וגם למה לא האמינה לדברי מלאכי אלקים...והנה אברהם אמר אליה למה צחקת היפלא מה' דבר, ולא פירש אליה כי השם גילה אליו סודה, והיא מפני יראתו של אברהם תכחש, כי חשבה שאברהם בהכרת פניה יאמר כן, או מפני ששתקה ולא נתנה שבח והודאה בדבר ולא שמחה, והוא אמר לא כי צחקת - אז הבינה כי בנבואה נאמר לו כן, ושתקה ולא ענתה אותו דבר.</p> <p>מסכת בבא מציעא פז: אחרי בלותי היתה לי עדנה: אמר רב חסדא אחר שנתבלה הבשר ורבו הקמטין נתעדן הבשר ונתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו. כתיב 'ואדוני זקן' וכתוב 'ואני זקנתי' דלא מוטיב הקב"ה כדקאמרה איהי תנא דבי רבי ישמעאל גדול שלום שאפ"ל הקב"ה שינה בו שנאמר 'ותצחק שרה בקרבה וגו' ואדוני זקן' וכתוב 'ויאמר ה' אל אברהם וגו' ואני זקנתי'.</p> <p>בראשית רבה מח:כ: 'ותכחש שרה לאמר לא וגו' רבי יהודה בר' סימון אמר מעולם לא נזקק הקדוש ברוך הוא להשיח עם אשה אלא עם אותה הצדקת ואף היא</p>

<p>name: And what a roundabout way He sought in order to speak with her, as it is written, 'And he said: No, but you did laugh'.</p>	<p>ע"י עילה ר' אבא בר כהנא בשם רבי אידי אמר כמה כירוכים כירכר בשביל להשיח עמה "ויאמר לא כי צחקת".</p>
--	---

<p>Bereshit 19:14</p>	<p>בראשית יט:יד</p>
<p>14 So Lot went forth and spoke to his sons-in-law, the suitors of his daughters, and he said, "Arise, go forth from this place, for the Lord is destroying the city," but he seemed like a comedian in the eyes of his sons-in-law.</p>	<p>יד ויצא לוט וינדבר אל חתניו לקחי בנותיו ויאמר קומו צאו מן המקום הזה כי ממשחת ה' את העיר ויהי כמצחק בעיני חתניו:</p>

<p>Mefaresh for Bereshit 19:14</p>	<p>מפרשים על בראשית יט:יד</p>
<p>Keli Yakar: 'He seemed like a comedian in the eyes of his sons-in-law: Because he said to them 'for the Lord is destroying the city'. Therefore he was like a comedian in their eyes because they said 'The name of mercy will destroy and ruin?' But this was the truth for the wicked turn mercy into judgement. Panim Yafot: Lot went out...he seemed like a comedian: He said to them 'Get up, go!' He appeared in their eyes as if he was making fun of them, since they were not able to go themselves, as they had been struck with temporary blindness [by the angel, and therefore did not see the gates].</p>	<p>כלי יקר: ויהי כמצחק בעיני חתניו. לפי שאמר להם כי משחית ה' את העיר הזכיר שם של רחמים על כן היה כמצחק בעיניהם כי אמרו וכי שם של רחמים ישחית ויחבל אבל האמת כן הוא כי רשעים מהפכים מדת רחמים למדת הדין. פנים יפות: ויצא לוט וגו' ויהי כמצחק וגו': והוא אמר להם קומו צאו והיה בעיניהם כאלו הוא מצחק עליהם, כיון שאינם יכולים לילך בעצמם כיון שהוכו בסנוורים:</p>

<p>Bereshit 21:5-10</p>	<p>בראשית כא:ה-י</p>
<p>5 And Abraham was a hundred years old, when his son Isaac was born to him. 6 And Sarah said, "God has made joy for me; whoever hears will rejoice over me." 7 And she said, "Who would have said to Abraham that Sarah would nurse children, for I have borne a son to his old age!" 8 And the child grew and was weaned, and Abraham made a great feast on the day that Isaac was weaned. 9 And Sarah saw the son of Hagar the Egyptian, whom she had borne to Abraham, making merry. 10 And Sarah said to Abraham, "Drive out this handmaid and her son, for the son of this handmaid shall not inherit with my son, with Isaac."</p>	<p>ה ואברהם בן מאת שנה בהנלד לו את יצחק בנו: ו ותאמר שרה צחק עשה לי אלקים פליהשמע יצחק לי: ז ותאמר מי מילל לאברהם היניקה בנים שרה פיילדתי בן לזקניו: ח ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק: ט ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק: י ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה פי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק:</p>

<p>Meforshim for Bereshit 21:5-10</p>	<p>מפרשים על בראשית כא:ה-י</p>
<p>Seforno: God has made joy for me: Even though there is</p>	<p>ספורנו: צחוק עשה לי אלהים: אף על פי</p>

pain in circumcision for the baby, God put joy in my heart, therefore, 'whoever hears will rejoice over me' and will be happy for me, and one should not worry because of the pain of the circumcision.

Rashi: (6) Will rejoice over me: Heb. יִצְחָק will rejoice for me (Targum Onkelos). And the Midrashic interpretation (Gen. Rabbah 53:8) is: Many barren women were remembered with her; many sick people were healed on that very day; many prayers were answered with hers, and there was much joy in the world.

(9) Making merry: Heb. מְצַחֵק. An expression of idolatry, as it is said (Exod. 32:6): "and they rose up to make merry" (לְצַחֵק). Another explanation: An expression of illicit sexual relations, as it is said (below 39:17): "to mock (לְצַחֵק) me." Another explanation: An expression of murder, as it is said (II Sam. 2:14): "Let the boys get up now and sport (וַיִּצְחָקוּ) before us, etc." - [from Gen. Rabbah 53:11]

Ibn Ezra: Making merry: For this is the way of all children.
SheKol Tov (Buber): Whoever hears will rejoice over me: It amazes me that a ninety year old woman would give birth, thus 'and Sarah laughed' (Bereshit 18:12), she was amazed in her heart. There is laughter that comes from a transgression, as it is written about Yishmael, 'whom she had borne to Abraham, making merry' (ibid 21:9), as it is written about the golden calf 'they arose and made merry' (Shemot 32:6)...There is laughter that is like ridicule, for example 'he appeared like a comedian in the eyes of his sons-in-law', for the laughter was the language of humiliation and ridicule (Bereshit 19:14)...Other than special places שְׂחוֹק and שְׂחוֹק are used to convey happiness, as it is written 'Gratitude and the sound of laughter came out from them' (Yermiyahu 30:19), like this Rebbe Berechya explained 'God has made joy for me', God made for me a greater joy, because He gave me pregnancy with a son.

Rabbi Shimshom Rafael Hirsch: Yitzchak: It appears that this is a combination of kal and piel (conjugations). צַחַק in kal is natural laughter that comes upon a person, like when he sees something funny and it is hard to contain himself. צַחַק in piel is laughter that comes up intentionally, which ridicules the incongruity between thought and action, between forethought and implementation. It is possible that here the verb is hinting to the ironic side of the laughter. The world knew the 'pretension' of Avraham and Sarah, they were two alone in specialness who dared to swim against the current of the time...Our mouths will have the last laugh, for his name is Yitzchak. He will laugh!

שיש צער מילה לתינוק הקל יתברך נתן שמחה בלבי, לפיכך "כל השומע יצחק לי" וישמח בעדי, ולא ידאג בשביל צער המילה:

רש"י: (ו) יצחק לי: ישמח עלי. ומדרש אגדה הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום, הרבה תפלות נענו עמה, ורב שחוק היה בעולם

(ט) מצחק: לשון עבודה זרה, כמו שנאמר (שמות לב ו) ויקומו לצחק. דבר אחר לשון גילוי עריות, כמה דתימא (להלן לט יז) לצחק בי. דבר אחר לשון רציחה כמו (ש"ב ב יד) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו': **אבן עזרא: מצחק:** כי כן מנהג כל נער.

שכל טוב (בובר): כל השומע יצחק. יתמה לי איך נהיה דבר זה ללדת אשה בת תשעים, וכן ותצחק שרה (בראשית יח יב), תמה בלבה. ויש צחוק שהוא על דבר עבירה, כדכתיב בישמעאל אשר ילדה לאברהם מצחק (שם כא ט), וכתיב בעגל ויקומו לצחק (שמות לב ו) ... ויש צחוק שהוא כשחוק, כגון ויהי כמצחק בעיני חתניו (בראשית יט יד), שהשחוק לשון בזיון ולעג הוא...זולת במקומות מיוחדים נמצא שחוק וצחוק לשון שמחה, כדכתיב ויצא מהם תודה וקול משחקים (ירמי' ל יט), דרש ר' ברכי' צחוק עשה לי אלקים שמחה יתירה עשה לי הקדוש ברוך הוא, כי נתן לי הריון עם בן זכר.

רש"י הירש: יצחק: נראה כמו תרכובת של בנין קל ופיעל. "צחק" בבנין קל הוא הצחוק הטבעי העולה מאליו, שלמראה דבר מצחיק קשה להתאפק ממנו. "צחק" בבנין פיעל הוא הצחוק העולה במכוון, הלוועג לפער שבין המחשבה והמעשה, בין הרציה והביצוע וכו'. אפשר שכאן נרמז כבר הצד האירוני של הצחוק. הן ידע העולם את ה"יומרה" של אברהם ושרה, אותם שני יחידי סגולה, אשר העיזו לשחות נגד זרם הזמן...בפינו יהיה הצחוק האחרון - שהרי השם הוא "יצחק": הוא יצחק!

